

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. V. Vtrùm creatura poßit eleuari ad creandum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

Hinc etiam constat, eam differentiam de formalitatibus nullam esse, quia intellectui in visione nulla ex naturalibus formalitatibus conuenit, quia ea vitalitas visionis Dei est longè alia à vitalitate quam respicit intellectus, quæ solum est naturalis. Si autem ratio generica abstrahatur, etiam calori respondebit ratio accidentis, quæ est in gratiâ, vt paulò antè dixi.

78 Sed obieciens: Etiam non repugnat vna creatura, quæ nec diuinitus possit eleuari ad omnes effectus. Quæ enim duo contradictoria sequuntur ex tali creaturâ? Ergo non est vniuersaliter verum, dari in omnibus eam potentiam obedientialem ad omnes effectus.

Difficilis obiectio, in quâ contra nostram sententiam forma nostri argumenti retorquetur. Sicut enim ego argumentor. Possunt omnia entia eleuari, quia ex eo quòd eleuentur, non sequuntur duo contradictoria; ita hinc retorquetur argumentum. Non sequuntur duo contradictoria ex eo quòd producat vna creatura cui hoc repugnet, ergo. Respondeo tamen, hic esse duas quali contrarias partes, quarum vna dicit, non sequuntur duo contradictoria ex eo quòd Deus non possit eleuari; altera dicit, non sequuntur duo contradictoria ex eo quòd Deus possit. In hac autem controuersia, quamdiu nobis non constiterit de repugnantia, tenemur inclinare ad partem quæ augeat omnipotentiam Dei, & dicere, si neque in eo quòd non possit, video duo contradictoria, neque etiam & video in eo quòd possit; dico, Deum posse, quia hoc est magis dilatare omnipotentiam Dei. Fortassis in re erit aliqua creatura, quam Deus non possit eleuari: sed quando de neutra parte nobis constat, debeo ego dicere, Deum posse omnes eleuari, & pro omnipotentia magis quam pro altera parte sentire.

Obieciens Secundò: Ergo etiam erit potentia obedientialis actiua in relationibus diuinis, vt possint immediatè ad extra aliquid producere, etiam si iuxta communem veramque sententiam naturâ suâ non sint operatiua. Consequens autem est absurdum, ergo. Respondeo, negando sequelam, & ratio est, quia in diuinis operationes ad extra sunt communes toti Trinitati, vt omnes 80 Theologi supponunt, & consequenter debent oriri ab aliquo communi principio tribus personis: hoc autem non potest esse relatio, sed essentia, quia sola hæc est communis tribus personis; ergo non potest relatio vt talis vllò modo immediatè ad extra operari; præterquam quòd ibi non habet locum eleuatio, quia hæc dicit aliquid supra naturam rei eleuatæ; nihil autem potest esse supra Dei aut personalitatis diuinæ capacitatem.

Rogabis, quid sit eiusmodi obedientialis potentia actiua, cuius existentiam probauimus. Hæc de re Hurtadus Disputatione 9. à §. 129. Nos breuius dicimus Primò contra aliquos, eam non esse aliquid negatiuum ex parte ipsius creaturæ. Ratio est, quia à negatiuo vt tali non potest oriri immediatè effectus physicus, siue id explices per non-repugnantiam, siue quomodocumque: ergo si non des mihi aliquid positium quod in 81 fluat, non potes dare veram causam. Dico Secundò, ex præcedentibus constare, eam potentiam esse ipsammet entitatem creaturæ, quia ostensum est, creaturam immediatè recipere ea dona

supernaturalia, animam v. g. habitus supernaturales, item & voluntatem intellectumque immediatè actiue concurrere ad intellectionem & volitionem. Diximus insuper, eodem modo posse eleuari cetera entia ad operandum. Hinc vltimò fit, eam potentiam non esse aliquid superadditum ipsi creaturæ, quia sine vllâ qualitate superaddita concurrunt & effectiue & receptiue; est ergo eiusmodi potentia ipsa entitas creata vt connotans eleuationem supernaturalem Dei, quâ completur in ordine ad eos effectus produ-cendos.

SECTIO V.

Utrum creatura possit eleuari ad creandum.

QUIA in præsentia de actiuitate & eleuatione causarum nobis est sermo, oportet pro exacta huius rei notitiâ de eleuatione ad creandum disputare.

Duplex potest esse quæstio: prima, vtrum 82 creatura possit vt causa principalis aliam creare; secunda, vtrum possit vt instrumentum. Rursus potest quæri, vtrum vt instrumentum naturâ suâ ordinatum, an verò solum ex eleuatione Dei.

SUBSECTIO PRIMA.

Nulla creatura de facto creauit, & aliorum pro hac Conclusionem rationes.

SUPPONENDVM Primò cum communi, de facto nullam creaturam ab aliâ fuisse creatam. Hanc putat de Fide P. Suarez, & cum eo alij plures ex Concilio Lateranensi cap. Firmiter, de Summâ Trinitate, vbi Concilium solum Deum omnium creatorem agnoscit. Miror P. Suarezium id ex hoc loco intulisse, Primò, quia ibi creator non sumitur in rigore Philosophico, prout dicit productionem ex nihilo, sed solum lato modo pro productore; sicut omnis res à Deo producta dicitur creatura, non quia rigorosè creetur, sed quia producitur. In hoc sensu acceptum fuisse illud 83 verbum à Concilio, est certo certius, quia ibi loquitur Concilium de Deo producente omnes res, spirituales & corporales, & ex eis mixtas, vt ex verbis sequentibus constat: certum autem est, non fuisse à Deo rigorosè creatum equum, leonem, &c. ergo ibi creator non sumitur in rigore Philosophico. Sed demus, in illo sumi, adhuc inde solum infertur, nullam creaturam creasse omnes alias; non verò infertur, non creasse aliquam: nam Concilium Deum solum dicit creatorem omnium, quo non excluditur alius à Deo qui creauerit cum ipso, non quidem omnes, sed aliquas creaturas. Affertur etiam Augustinus lib. 12. de Ciuitate Dei, cap. 24. Verum ibi solum negat Augustinus Angelis productionem aliarum creaturarum sublunarium: cap. autem 25, etsi doceat, creaturam nullam esse causam alterius, solum est intelligendus, vt neget, eas esse causas à se independentes à Deo; alioquin nec causas generantes admitteret Augustinus, quod aperte falsum est, & contra omnes. Quòd si alij 84 Partes videntur etiam negare creaturis virtutem creandi,

creandi, intelligendi sunt in eodem sensu, quo Augustinus: nam de creatione rigorosa, ut contradistincta à generatione, foris numquam fuit eis Patribus terminus, ut ex eorum verbis facile potest intelligi. Licet autem à Patribus ea sententia non fuerit expressè tradita, est tamen communis inter omnes ferè Scholasticos antiquos & recentiores, secutos Magistrum in 2. dist. 1. & D. Thomam 1. p. q. 45. a. 5. Sed non est una eorum pro sententiâ ratio.

Prima sit D. Thomæ supra: Quia effectus vniuersalissimi sunt tribuendi causæ vniuersalissimæ, scilicet Deo; sed terminus creationis est vniuersalissimus, quia est ens in quantum ens, ergo est tribuendus Deo. Hæc ratio non vrget, quia terminus creationis non est vniuersalior termino generationis, neque enim est vniuersalior 85 Angelus animali, aut aqua gurgiti. Deinde, etiam si esset magis vniuersalis, adhuc non inferretur, non posse concurrere simul cum Deo aliquam creaturam ad illum terminum. Denique, quod docet, terminum creationis esse ens in quantum ens, videtur obscurum; nam terminus creationis solum differt à termino generationis, quod hic producit simul cum concursu subiecti, ille vero sine eo concursu. hoc autem quid efficit, ut hic terminus sit ens in quantum ens, non verò ille, cum uterque terminus verè sit ens, & productus ex nihilo sui?

Secunda aliorum ratio: Quia, quod magis elongatur terminus à subiecto, eo maiorem virtutem requirit ut producat: sed terminus creationis distat infinitè à nihilo, ex quo extrahitur quasi ex subiecto, ergo requirit infinitam virtutem ut producat. Hoc argumentum est præcedenti inefficacius, quia ens finitum non distat infinitè à nihilo (nec enim ab illo magis distat, quam sit ipsius entis perfectio) ergo cum hæc sit finita, non potest infinitè distare à nihilo, sicut 86 per eandem rationem numerus dualis non potest infinitè distare à negatione omnis numeri; distaret autem, si numerus dualis esset infinitus. Præterea, etiam terminus generationis tam producit ex nihilo sui, quam terminus creationis, ut sæpè diximus, ergo tam extrahitur ex termino infinitè distanti, quam terminus creationis. Vnde eleganter Tertullianus lib. de Resurrectione carnis hæc ait: *Quo enim interest ex nihilo quid proferris, an ex aliquo, dum quod non fuit fiat, quando etiam non fuisse, nihil sit fuisse?* Vbi rectè probat, omnia produci ex nihilo sui; & inde infert, vix aliquid interesse, si ex subiecto aut sine illo aliquid producat, dummodo res, quæ non fuit, producat de nouo.

Tertia ratio: Quia minor virtus requiritur, ceteris paribus, ad producendam aliquam rem simul cum concursu subiecti quam sine illo, ergo nulla creatura poterit sine concursu subiecti operari. Patet consequentia, quia tota virtus, quam 87 habet equus v. g. est necessaria ad producendum equum, etiam simul cum materia; ergo ad producendum illum sine materiæ concursu, requiritur maior virtus, ergo non sufficit virtus equi, ergo ille non poterit creare. Hæc ratio nulla est: quia vel dicis, ad creandum equum requiri præcisè maiorem virtutem, quam ad eum generandum, & hoc verum est. Vnde tamen tibi constat, equum habere præcisè virtutem ad

generandum alium equum, & non etiam ad creandum, vel saltem in alio ente perfectiori quam sit equus non esse eiusmodi virtutem: Si verò dicas, ad creandum equum requiri maiorem virtutem, quam ad producendam per generationem quamcumque aliam rem, quantumvis equo perfectiorem, gratis omnino id doces. Nam actionem creatiuam ex genere suo esse perfectioremeductiuâ, solum efficit, ut si utraque comparatur cum eodem termino, perfectior sit creatiuâ quameductiuâ; non verò efficit, ut si creatiuâ comparatur cum re imperfectâ,eductiuâ autem cum re perfectissimâ, debeat etiam tunceductiuâ esse imperfectior quam creatiuâ. Sicut, licet actio immanens sit ex genere suo perfectior transeunte, non tamen ideo actio immanens sensationis materialis v. g. est perfectior actione transeunte, & generatiuâ equi, aut creatiuâ Angeli. Et ratio est, quia excessus in modo operandi compensatur per perfectiorem terminum, ut in pluribus aliis rebus contingit; ergo ex eo quod creatio ex genere suo sit perfectior educatione, non licet inferre, creationem etiam entis imperfectissimi debere esse perfectiorem educatione formæ perfectissimæ, & consequenter nullam creaturam posse aliam imperfectam creare. Adde, hac ratione ut summum probari, equum solum non posse alium creare, quia tota virtus, quam habet, est necessaria ad generationem, quæ est imperfectior; verum quomodo probabis, 89 equum adiutum aliâ concussâ naturali, non posse creare, etiam si ad generandum non indigeat alterius consortio?

Quarta ratio sit illorum, qui non distinguunt creationem à volitione Dei, qui inde inferunt, nullam creaturam posse creare, quia volitio Dei non potest esse actio creaturæ, ergo nec vlla creatura poterit habere actionem creatiuam. Hoc argumentum falsum supponit Antecedens (ut supra ostendimus) & consequentiam habet malam; quia hi Auctores in tantum non distinguunt creationem à Deo & termino, in quantum non reperiunt subiectum in quo ea creatio distincta poneretur. Cur autem non possit esse aliquis terminus creabilis, qui essentialiter per se ipsum dependeret à Deo & à creaturâ, respectu cuius actio Dei esset ipsa volitio Dei, actio vero creaturæ esset ipsa entitas termini creati, qui se ipso essentialiter depederet ab eâ creaturâ creante; sicut multi dicunt, actus vitales se ipsis sine 90 actione mediâ dependere ab intellectu: Nec quia actio creatiuâ effectus dependentis à solo Deo adæquate idemificetur cum volitione Dei, ideo omnis creatio cuiuscumque effectus debet adæquate idemificari cum volitione Dei, præsertim si ille effectus ponatur dependens seipso à Deo & ab alterâ causâ creatâ.

Quinta ratio sit P. Vasquez 2. Tomo in 1. p. disp. 175. cap. 2. ex Scoto & aliis: Quia si talis potentia creatiuâ daretur, esset spiritualis; res enim materialis cum in suo esse dependeat à materia, non potest independere ab illâ operari: sed substantia spiritualis non potest creare, quia deberet creare mediâ volitione, hæc autem cum sit accidens, est disproportionata, ergo, &c. In primis falsum videtur, non posse creaturam materialem operari independenter à subiecto: ostendimus enim supra, esse possibile corpus simplex 91 carens

carens subiecto, cur ergo illud non posset creari, cum esset independens à subiecto? Deinde, etiam si sola creatura spiritualis capax esset creandi, non tamen sequitur, eam debere creare per volitionem tamquam per rationem formalem creandi in actu primo, sed ut per applicationem potentie creaturæ; sicut de facto non generat homo per volitionem, sed per potentiam generativam.

Quod si roges, utrum in eo casu perfectior esset potentia creaturæ, quam volitivæ; facile respondeo, futuras æquales, quia non distinguerentur ab ipsâ substantiâ neque inter se. Sed quid si distinguerentur? tu videris, non est meum in præsentem ostendere quæ esset perfectior, sed præcisè, utrum sit possibilis ea potentia creaturæ, necne. Dico tamen, ex conceptu suo perfectiorem esse creaturam, posset autem aliunde ille excessus compensari vel fortè superari.

Recentiores nonnulli aliam addunt rationem, desumptam ex modo essendi creaturarum, quem imitatur modus operandi. Cum enim omnis substantia includat aliquam dependentiam à subiecto, saltem ratione subsistentiæ quæ includitur in principio operandi, inde fit ut etiam debeat operari dependenter à subiecto, & consequenter non possit creare. Hæc ratio sustineri nullo modo potest. Primò, quia videtur incredibile, quod si Deus per impossibile componeretur ex subsistentiâ & naturâ distinctis realiter, non posset eo ipso creare. Secundò, quia res materialis potest concurrere ad productionem rei spiritualis in tuâ sententiâ, & communi, scilicet sententiæ communis ad productionem specierum intellectualium, neque obstat ibi diversitas in modo essendi; cur ergo non poterit etiam res dependens à subiecto producere aliam independentem ab illâ, sicut res dependens à materiâ, potest producere aliam independentem à materiâ? Tertiò, quia Angeli substantia, à quâ immediate deberet oriri creatio, non dependet à subiecto, quid autem interest, quod ab ipsâ naturâ Angeli dependeat subsistentia? Sanè ego inde inferrem, Sicut Angelus secundum suam naturam est independens à subiecto, dependens autem secundum subsistentiam, ita illum posse producere aliam substantiam independentem à subiecto secundum naturam, dependentem autem secundum subsistentiam, ut ita omnino proportionaretur effectus ipsi causæ, & modus operandi modo essendi. Quartò, quia non apparet repugnantia vlla in eo, quod de potentia absolutâ detur substantia cum quâ identificetur subsistentia, ut docent adversarii; illa autem cur non possit creare, cum vndeque esset independens à subiecto?

Recentiores alij inde probant, virtutem creaturæ esse infinitam, quia arguit talis virtus in ipsâ causâ actionem immanentem identificatam causæ; nulla autem creata & finita virtus potest habere actionem immanentem secum identificatam, ergo nec vim creandi. Consequentia est bona. Minor probatur, quia causa habens secum identificatam actionem immanentem, caret potentialitate, estque emerfa ab omni potentialitate, quod proprium est rei infinite: ergo res finita non potest habere actionem immanentem secum identificatam. Maior probatur, quia si causa

creans haberet actionem immanentem distinctam, illa actio reciperetur in subiecto inhaesionis, & consequenter esset imperfectior actione creaturæ transeunte, quæ non penderet à subiecto inhaesionis: hoc autem repugnat in terminis, quia vna causa non potest perfectius foris operari, quam intra se, ergo nec habere actionem creaturam, si habet immanentem distinctam. Hæc illi fusè, nec admodum clare.

Ego in hac ratione multa video planè falsa. In primis enim falsum est, non posse aliquam creaturam habere actum intellectus, quam hi vocant *actionem immanentem*, secum identificatam, ut alibi ostendi: & constat eundem, nam hoc non arguit infinitatem, neque emerfionem à potentialitate (quæ istis Auctoribus est valde familiaris) nam hæc potentialitas est, quod possit à Deo annihilari, possit adesse & abesse in rerum naturâ: atqui licet ei esset identificata cognitio, adhuc posset à Deo destrui, & prius potuit produci, ergo adhuc erit immerfa vel submersa in potentialitatis gurgitibus. Secundò, poterat etiam esse mutabilis in se per alia accidentia, sibi ab extrinseco vel etiam ab intrinseco superaddita, per quod rursus in vortices potentialitatis raperetur, etiam si aliquam actionem immanentem haberet secum identificatam. Secundò falsum est, non esse possibilem actionem transeuntem perfectiorem immanenti: non enim dubito, quin productio substantialis equi, quâ alium equum generat (quæ est actio transiens) sit ordinis perfectioris, quam auditio aliqua immanens, aut perceptio doloris in eodem equo. Tertiò falsum est, actionem creaturam, eò quod non habeat subiectum inhaesionis, debere necessariò esse perfectiorem omni aliâ actione carente tali inhaesionem. Numquid non habet inhaesionem gratia in animo rationali, item & visio beata? an propterea diceret vllus, gratiam esse imperfectiorem actione productivâ materiæ primæ? Ratio à priori est, quia licet ex eo capite dependentiæ à subiecto inhaesionis aliqua noscatur imperfectio, non propterea aliunde non poterit compensari; sicut res incorruptibilis ex genere suo est imperfectior corruptibili, non tamen ideò qualibet incorruptibilis est perfectior qualibet corruptibili, v.g. cælum perfectius homine, idem est inter substantiam & accidens, gratia enim sine dubio est perfectior formâ lapidis, etiam si hæc substantia, illa verò accidens sit. Quod quia multi Auctores non notant, passim efficiunt similia argumenta, quæ non magnam habent vim. Circa illos verò terminos immerfus potentialitati, & emerfus è potentialitate, nihil aliud significare, quam Deum esse ens necessarium, creaturam verò contingentem. Cumque hoc ipsum non significant clarius, sed obsecurius multò, mirandi sunt, qui putant clarius ex istis terminis confusis conclusionem intentam probari, quam ex æquipollentibus, facilibus & clavis.

SYBSECTIO SECUNDA.

Vera sententia.

Ex dictis infero, nullam esse rationem probantem, repugnare, creaturam posse creare. Vnde dicendum cenleo,

Primò,

Primò, propter auctoritatem communem, de facto nullam creaturam productam fuisse, quæ habeat virtutem ad creandum. Hæc facile probatur, quia licet possit esse aliqua creatura habens talem virtutem, non tamen continuò necessum est ut omnibus creaturis ea virtus conveniat: sicut licet possint multæ creaturæ generare alias sibi similes, ut equus, ignis, &c. non idè omnibus creaturis ea virtus convenit; neque enim aurum generat aurum, neque adamas adamantem, quod provenit ex propriis illarum naturis; ergo licet creaturæ ut sic non repugnet creare, non idè quælibet creatura debet posse creare, sed erunt multæ quibus ea virtus repugnet. Dico igitur, omnes, quæ de facto existunt, esse ex numero illarum quibus ea virtus non convenit: sicut in simili docet P. Molina, & ego docui cum ipso in materiâ de visione Dei, esse possibile aliquas substantias naturâ suâ capaces videndi Deum, nullam tamen ex his quæ de facto existunt, esse de numero illarum, quia Deus propter multas rationes, quæ ei suppetunt, noluit aliquam ex illis producere. Idem dico ego respectu creaturarum habentium virtutem creandi. Et ad id moveor communi omnium consensu, qui in questionibus de facto præcipuum locum obtinet, maxime, quando in oppositum nulla est vel levis ratio, quæ etiam in præsentem non est. Si enim nulla sit ratio repugnantie in eo quòd creatura possit creare, nulla etiam est cogens, ad dicendum eas creaturas, quæ de facto existunt, habere talem virtutem creativam.

Secundò dicendum censeo, probabilius apparere, posse à Deo creari de potentiâ absolutâ creaturam aliquam habentem virtutem naturâ suâ ad creandum non solum ut causam instrumentalem, sed etiam ut principalem. Hæc sufficienter videtur probata ex solutione argumentorum, quibus videbatur ostendi repugnare; nam in ordine ad potentiam absolutam ea solum sunt neganda, quæ manifestam involuunt contradictionem. Præterea auctoritas Patrum non virget nos, & quia non loquuntur de creatione rigorosâ, ut supra ostendimus, & quia si de eâ loquuntur, præcisè negant virtutem creandi his creaturis quæ de facto existunt, de aliis autem possibilebus non illis venit in mentem. Denique communis Scholasticorum consensus efficaciter probat in questione de facto, verum in questione de possibili non videtur virgere, nisi aliquâ firmiter efficaci ratione, quam in præsentem non esse, supra ostendimus. Adde, plures ex Scholasticis solum locutos de creaturis de facto existentibus, non autem de possibilebus.

Sed insurgit Primò P. Suarez: Si ea creatura esset possibilis, constitueret diversum ordinem ab his quæ de facto existunt, ergo de facto esset creatura ad perfectionem enim huius Universi pertinet, ut in eo dentur omnes gradus creaturarum. Immerito huic rationi fidei P. Suarez, Primò, quia ipse Disput. 13. sect. 10. fatetur, esse possibile corpus simplex completum, quod constitueret alium ordinem ab his quæ de facto dantur; & tamen etiam docet, non fuisse de facto creatum. Deinde, non dubium, quin Deo fuit liberum, etiam creato hoc Universo, non producere in illo Angelos, quo casu non liceret inferre, eos non esse possibile, eò quòd non existerent. idem ergo

erit de hac creaturâ virtutem habente ad creandum. Et ratio à priori est, quia non tenetur Deus producere omnem ornatum huius Universi, quia illud producit liberè. non enim dubium, quin maior ornatu esset Universi, si in illo non tot formicas aut muscas, v. g. sed earum loco alia animantia multò perfectiora produxisset; quod tamen quia noluit, non fecit.

Secundò arguit: Quia illa creatura non posset esse superioris ordinis quàm sint Angeli, qui existunt in supremo gradu intellectualium creaturarum, ergo non posset creare, quia neque Angeli, qui sunt ut minimùm illi æquales, creare possunt. additque Augustinum pro comperito habere libro 3. de Trinitate cap. 8. si Angeli non possunt creare, nec aliam creaturam id posse. Ut ab Augustino incipiam, in primis toto eo capite nullam similem conditionalem habet, sed solum contendit, demones non creasse serpentes, & ranas, quas Magi Pharaonis incantationibus suis produxerunt, ostenditque, eos coniunxisse semen eorum animalium cum terrâ & aquâ, ut ita ea animalia nascerentur; sicut (inquit Augustinus) homo qui plantat, non creat segetem, nec Iacob applicans virgas in rivis, è quibus biberunt oves, creavit colorem fatus. Vnde concludit, tam bonos quàm malos Angelos solum applicare causas naturales. Ex his autem quis non videat, Augustino non esse sermonem de creatione fluidâ, quia serpentes, plantæ, colores, non creantur propriè, sed generantur; & virtus productiva harum rerum, licet non insit Angelo, insit tamen aliis creaturis: nam rana generat ranam, & serpens serpentem; ergo Augustinus non potest citari pro hac questione de creatione rigorosâ; & quod ibi negat demonibus, non potest absolute omni creaturæ negari.

Ad argumentum respondeo, fortè illam creaturam non futuram Angelo perfectiorem; quia sicut non valet, calor potest producere calorem, ergo est perfectior adamantem, qui non potest alium adamantem producere; ita non valet, illa creatura potest creare, ergo est perfectior Angelo incapaci creationis. Et ratio est, quia ille excelsus posset in Angelo aliunde compensari. Deinde, transeat Antecedens, eam esse Angelo perfectiorem, quid inde? Vnde probas, Angelum esse perfectissimam creaturam possibilem? sanè communis sententia oppositum docet: non ergo, quia Angelo repugnet creare, dicendum est, id etiam repugnare creaturæ possibili. Conclusio questionem hanc ratione hæc à priori pro mea. Conclusionem, quia, ut dixi, creatio solum differt à generatione in eo, quòd ad hanc concurrunt subiectum cum causâ efficiente, ad creationem verò sola efficiens causa: at concursus subiecti ut talis, est finitus & limitatus, imò imperfectior multò, iuxta omnium sententiam, quàm concursus causæ efficientis: quæ ergo repugnantia in eo, quòd sit una creatura quæ possit æquivalere virtuti & subiecti & efficientis; vel si hoc non vis, ut una æqualeat virtuti subiecti, altera virtuti efficientis, ut ita utraque simul producat aliquem terminum, sine concursu subiecti, & consequenter creet?

Hic aduerto, Granadum ad questionem 44. 1. p. 104 opinantem, nec diuinitus posse à Deo creaturam elevari ad creandum. Mouetur, eò quòd nullum instrumentum umquam oporetur, nisi prius qua-

si efficiendo aliquid quod disponat, sicut calor disponit passum ad formam ignis. Quod rursus probat longâ valde inductione. Subsumit autem, Eo ipso quod tale instrumentum habeat passum disponendum, iam non operatur ex nihilo, sed ex passu, ergo non potest creare. Hæc ratio duo falsa supponit. Primum est, Omne instrumentum debere aliquid præuium operari; quod impugno euidenter: nam ipse fateatur, aquam in Baptismo physice causare gratiam, & Christum Dominum produci per verba consecrationis, tamquam per instrumentalem physicam causam; atqui ea ablutio nihil producit propria virtute præuium ad gratiam, nec verba aliquid causant ante productionem Christi, sed immediate assumuntur ad operandum instrumentally, ergo potest aliqua creatura immediate sine vllâ præuiâ dispositione eleuari ad creandum. Ratio à priori est, quia instrumentum saltem in ordine supernaturali illud est, quod assumitur à Deo ad efficiendum aliquid supra virtutem naturalem; hoc autem non requirit ut producat prius aliquid proportionatum sibi, vel dispositionem ad alium effectum.

105 Vidit hoc Granadus, & respondit: se solum velle, ex mente S. Thomæ, in effectu debere esse aliquid quod corresponderet ipsi instrumento, siue id sit præuium, siue identificatum cum ipso effectu. Verum in hoc sensu illud Antecedens non est ad rem, nam proculdubio in effectu producto aliquid respondet creaturæ creanti, totus enim effectus ab ea producit simul cum Deo. Quod si rursus aliquam formalitatem propriam requirit, quæ causæ creanti soli possit respondere, ut voluit Vasquez, facile reicitur, tum quia hoc expresse alibi ipse negat; tum quia aqua nulla formalitas respondet in gratiâ, ratione cuius gratia petat ab eâ oriri; tum quia in hoc sensu calor posset eleuari ad creandum calorem extra subiectum, & iam ibi esset formalitas aliqua petens causam illam, licet non eo modo operantem, quod vltimum iam ad eleuationem ipsam spectat.

106 Tandem, ne faciamus vim in nomine (nollem enim quæstiones de re offundi significationibus nominum) vocetur vel non vocetur instrumentum, poterit saltem diuinitus vna creatura, non habens ad id proportionem, eleuari ad creandum; vel assignetur repugnantia, nec ad instrumentum amplius recurratur. Secundò, etiam

Minor assumpta à P. Granado est falsa: non enim bene inferitur, *producit aliquid præuium in subiecto, ergo non potest creare*; nam ad creationem animæ rationalis debet præcedere materia disposita; possunt enim & res creatæ pendere à dispositionibus præuiis ex parte subiecti in quo creantur, etiam si ab eo non causentur materialiter; ergo ex hoc capite posset anima matris v. g. ut instrumentum assumi ad creationem animæ filij.

Aduerte Secundò, ipsum sibi obicere, verba consecrationis eleuari ad producendum Corpus Christi, ergo ad creandum; & respondere, eam non esse veram creationem, quia non est omnino ex nihilo, nec tendit ad ens quatenus est ens. Hæc tamen doctrina euidenter reicitur; videtur enim eâ probari, animum nostrum rationalem non creari proprie, quod est erroneum. Sequelam probò, quia animus rationalis magis petit accidentia & dispositiones ex parte materiæ, quàm Christus in Eucharistiâ: minùs enim vniatur Christus eis accidentibus, quàm animus noster corpori disposito, & consequenter, minùs videtur productio animi tendere ad ens in quantum ens, quàm productio eiusdem animi Christi Domini in Eucharistiâ. Adde, quod dicit, Christi animam ibi non creari, quia ea productio non tendit ad ens in quantum ens, esse manifestam petitionem principij, nec aliquid per eam rationem declarari. Ratio à priori est, quia creatio solum petit, ne res creata educatur materialiter ex subiecto; ergo cum corpus & animus Christi, licet non producat nisi sub accidentibus, tam non educitur ex illis, quàm non educitur animus rationalis ex materiâ; tam proprie creabitur, quàm animus: ergo iam de facto eleuatur in Granadi sententiâ aliqua creatura ad creandum.

Quod verò dicit, creationem tendere ad ens in quantum ens, iam alibi refutatum est: nam creatio non magis formam ipsam totam extrahit à non esse, quàm eam extrahat educitio; tam enim nihil fuit in materiâ de formâ equinâ, quàm de rationali; nec materia quæ præcedit, minùs distinguitur à formâ eductâ, quàm causa creans à termino creato. quod autem ei vniatur, non obest, nam etiam animus rationalis vniatur materiæ: diuersitas enim solum consistit in eo, quod subiectum concurrat ad educationem, non verò ad creationem, quod nihil planè conducit, ut magis vel minùs eius terminus sit ens aut non ens, vñ ex se patet.

